

తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రలు - ఉపకరణ గ్రంథాలు

కావలి రాఘవేందర్

పరిశోధక విద్యార్థి,ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం,

Ph: 9704088716

Email: Rk9704088716@gmail.Com

Article Received:20-12-2024

Article Accepted:22-01-2025

Article Modified:15-01-2025

Article Published: 24-01-2025

ఉపోద్ఘాతం: కవులు, రచయితలు రాసిన సాహిత్యాన్ని ఆయా కాలాలలోని సాహిత్య క్రమ పరిణామాలను 'సాహిత్య చరిత్రలు' తెలియజేస్తున్నాయి. తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలు మూడు శతాబ్దాలకుపైగా చరిత్రను కలిగి ఉన్నాయి. ఆ సాహిత్య చరిత్రలలో అన్ని అంశాలను పొందుపరచలేదు. కొందరు కొన్ని అంశాలకు ప్రాధాన్యతనిస్తే, మరికొందరు మరికొన్ని అంశాలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణం 19వ శతాబ్దం నుండి ప్రారంభమయ్యింది. కావలి వెంకట రామస్వామి ఆంగ్లభాషలో రచించిన "దక్కన్ కవుల చరిత్ర" అనే గ్రంథంలో మొట్టమొదటిసారిగా తెలుగు కవులను పరిచయం చేసారు. తెలుగు భాషలో వెలువడిన మొట్టమొదటి సాహిత్య చరిత్ర 'కవిజీవితములు'. దీనిని గురజాడ శ్రీరామమూర్తి ఈ మూడు శతాబ్దాలలో తెలుగు సాహిత్యంలో దాదాపు 42కి పైగా సాహిత్య చరిత్రలు వెలువడ్డాయి. ఈ సాహిత్య చరిత్రలలో తెలంగాణ కవులకు సంబంధించిన సమాచారాన్ని కొందరు స్వల్పంగా వివరిస్తే, కొందరు విస్తరించిన సందర్భాలు ఉన్నాయి. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో సాహిత్య చరిత్రలో కవులు, కావ్యాల వివరాల నమోదు ప్రక్రియ కోసం ఎంతో కృషి జరిగింది. మరచిపోయిన, మరుగున పడ్డ సాహిత్య చరిత్రను, కవులను, సాహిత్యాన్ని పరిశోధించి వెలికితీశారు. చర్చలు జరిపి వ్యాసాలు, గ్రంథాలు రాశారు. అదే సమయంలో తెలంగాణలో ఉన్న సంస్కృతిని, సాహిత్యాన్ని, కవులను పట్టించుకోలేదు. తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన ప్రాచీన తెలంగాణ కవులను పట్టించుకోకుండా కోస్తాంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాలకు చెందినవారిని కవులుగా ప్రకటించుకున్నారు.ఈ అణిచివేత, నిర్లక్ష్యాన్ని ధిక్కరించిన తెలంగాణ సమాజం తన సాహిత్య చరిత్రను తానే నిర్మాణం చేసుకునే ఒరవడిని ప్రారంభించింది. అందులో భాగంగా అనేక సదస్సులు, సమావేశాలు నిర్వహించి అనేక వ్యాసాలు, గ్రంథాల రూపంలో సాహిత్య చరిత్రను లిఖించుకుంది. ఇవన్నీ సాహిత్య చరిత్ర, వ్యాస సంపుటి, వ్యాస సంకలనాలు, జిల్లా సాహిత్య చరిత్రలు, సంస్థానాల సాహిత్య చరిత్ర పేర్లతో వెలువడ్డాయి

కీలకాంశాలు: తెలుగు సాహిత్యం - తెలంగాణ సాహిత్యం - ఉపకరణ గ్రంథాలు - అనుశీలన గ్రంథాలు

తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రలు

1.ముంగిలి (తెలంగాణ ప్రాచీన సాహిత్య చరిత్ర): 'ముంగిలి' సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాన్ని సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి రచించారు. ఈ గ్రంథం 2009వ సంవత్సరంలో తొలిసారిగా ముద్రించబడింది. అనంతరం తెలుగు అకాడమీ, హైదరాబాద్ వారు 2016వ సంవత్సరంలో ముద్రించారు. ఇందులో తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలో కనుమరుగైన తెలంగాణ కవులందరి వివరాలను పొందుపరిచారు. ఈ గ్రంథంలో 486 మంది కవులను, రచయితలను గురించి వివరించారు. ఈ గ్రంథాన్ని రాజవంశాల పేర్లతో ఎనిమిది అధ్యాయాలుగా విభజించారు. ఈ గ్రంథాన్ని తెలంగాణ కవుల విషయ సూచికగా చెప్పవచ్చు. ఈ సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాన్ని ఆదిమ యుగం, శాతవాహన యుగం, శాతవాహన అనంతర యుగం - విష్ణుకుండినులు, చాళుక్య యుగం (బాదామి చాళుక్యులు, రాష్ట్రకూటులు - వేములవాడ చాళుక్యులు - కల్యాణీ చాళుక్యులు), కాకతీయ యుగం, పద్మనాయక యుగం, కుతుబ్ షాహీ యుగం, అసఫ్ జాహీలు - సంస్థానాల యుగంగా విభజించారు. ఆ యుగాలలోని కవుల రచనలు, కాలం, ప్రాంతం వంటి వివరాలతో పాటు కొన్ని గ్రంథాలలోని పద్యాలను కూడా పొందుపరిచారు.

2.తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర: తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాన్ని ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి రచించారు. దీనిని తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తువారు 2005లో ముద్రించారు. ఇందులో తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర ఆరంభ, వికాసాలను, ఆధునిక కాలంవరకు వచ్చిన సాహిత్య చరిత్రలోని ప్రధాన విషయాలను పరిచయం చేశారు. ఈ గ్రంథాన్ని ఆరంభం, వేములవాడ చాళుక్యయుగం, కాకతీయుల యుగం, రాచకొండ పద్మనాయకుల యుగం, కుతుబ్ షాహీల యుగం, అసఫ్ జాహీల యుగం, విశాలాంధ్ర యుగంగా విభజించారు. ఆ యుగాలలోని తెలంగాణ చరిత్ర, సాహిత్యానికి చెందిన విషయాలతో పాటు తెలంగాణ కథ, నవల, సాహిత్య విమర్శ, తెలంగాణ జానపద సాహిత్యం వంటి ప్రక్రియల గురించి చర్చించారు.

3. తెలంగాణ సమగ్ర సాహిత్య చరిత్ర: ఈ గ్రంథాన్ని ఉన్నం వెంకటేశ్వర్లు, పడాల జగన్నాథరావు 2015లో ఉన్నం బ్రదర్స్ పబ్లికేషన్స్ ప్రచురించింది. దీనిలో తెలంగాణ ఉద్యమం, తెలంగాణ విద్య అనే శీర్షిక కింద సమగ్రంగా తెలంగాణ సామాజిక, రాజకీయాంశాలను పేర్కొన్నారు. 'ప్రాచీన కవులు' అనే శీర్షికతో తెలుగు సాహిత్యంలో గల తెలంగాణ ప్రాచీన కవుల గురించి చర్చించారు. ఆధునిక కవులలో అగ్రగణ్యులైన సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, కాళోజీ, దాశరథి వంటివారితో మొదలుకొని చెరివిరాల బాగయ్య వరకు 76 మంది కవులను పేర్కొన్నారు.

4. తెలంగాణ సాహిత్య వైశిష్ట్యం: ఈ గ్రంథాన్ని ఎస్.వి. రామారావు రచించారు. తెలంగాణ సాహిత్య పరిశోధన కేంద్రం 2015 లో దీనిని ప్రచురించింది. ఈ రచనను మొత్తం 19 భాగాలుగా విభజించారు. మొదటి నుండి 12వ అధ్యాయం వరకు శతాబ్దాల వారిగా సాహిత్యాన్ని, కవుల రచనలను పేర్కొన్నారు. సమకాలీన సాహిత్యం పేరుతో కవిత్యం, కథానిక, నవల, నాటకం, బాలసాహిత్యం, పరిశోధన - విమర్శ, వచన సాహిత్యం అనే ప్రక్రియల గురించి, రచయితల గురించి వివరించారు. 'అనుబంధం' అనే శీర్షికలో వివిధ శాసనాలను గురించి వివరాలను జతచేశారు. 'సూచికలు' అనే విభాగంలో ప్రాచీన కవుల నుండి ఆధునిక రచయితల, రచయిత్రుల అకారాది క్రమాన్ని, వారు పొందిన పురస్కారాలను పేర్కొన్నారు.

5. మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర: "మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర" గ్రంథాన్ని ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి చారిత్రక, సామాజిక నేపథ్యంలో రచించారు. వీరు మొదట 'ఆంధ్రుల సంస్కృతి సాహిత్య చరిత్ర'ను 1989లో రచించారు. తర్వాత కొన్ని మార్పులతో ఈ గ్రంథాన్ని 2018లో మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథంగా తీసుకువచ్చారు. వివిధ విశ్వవిద్యాలయాలలో డిగ్రీ ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ సంవత్సరాల పాఠ్య గ్రంథాల తయారీ ప్రణాళికలో భాగంగా ఈ గ్రంథాన్ని తెలుగు అకాడమీ ప్రచురించింది. "మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర" గ్రంథాన్ని ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి 19 భాగాలుగా వర్గీకరించారు. ఈ వర్గీకరణ మొత్తం చారిత్రక, సామాజిక నేపథ్యాల ఆధారంగా చేయబడింది. ఇందులో సంస్కృత కవులకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. ఈ రచనను తెలంగాణ సాహిత్య వైశిష్ట్యం, ఆరంభం, పూర్వయుగం, జైనకవుల యుగం, నన్నయ యుగం, శివకవుల యుగం, తిక్కన యుగం, ఎర్రన యుగం, శ్రీనాథ యుగం, శ్రీకృష్ణదేవరాయల యుగం, కుతుబ్ షాహీల యుగం, రఘునాథ నాయక యుగం, వీరేశలింగం యుగం, కృష్ణశాస్త్రి యుగం, శ్రీశ్రీ యుగం, అభ్యుదయానంతర ధోరణులు-వాదాలు, విప్లవ వాదం, విప్లవానంతర ధోరణులు- అస్తిత్వ వాదాలు, ప్రపంచీకరణం - వ్యాపార యుగం - అత్యాధునిక ధోరణులుగా విభజించి ఆ కాలాలలోని సాహిత్య అంశాలను వివరించారు. "మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర" గ్రంథంలో కవుల పేర్లతో యుగ విభజన చేశారు.

మరికొన్ని తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణానికి ఉపకరిస్తున్న గ్రంథాలు: ఒక సాహిత్య చరిత్ర రచన జరిగినప్పుడు అది ఎప్పుడు రాశారు? ఎవరి కోసం రాశారు? ఎందుకోసం రాశారు? అనే అంశాలు పరిశీలించాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతైనా ఉంది. సాహిత్యకారులు సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణంలో సాహిత్యం మొత్తాన్ని పరిశీలించి, అంతకుముందు వచ్చిన సాహిత్య చరిత్రలను పరిశోధించి వారికి అవసరం అనుకున్న అంశాలను శాస్త్రీయ దృష్టితో ఎంపిక చేసుకుంటారు. చరిత్రలో ఎక్కడైనా ఖాళీలు కనిపించినప్పుడు ఆ ఖాళీలను ఊహలు, విశ్వాసాలతో నింపకుండా వికాసక్రమంలో, చారిత్రక గతిలో, శాస్త్రీయ కోణంలో దాన్ని అమర్చాలి.. ఏ సాహిత్య చరిత్ర సమగ్రంగా ఉండదు, రాయబడదు. ఎక్కడో ఒకచోట అసంపూర్ణంగా ఉంటుంది. అది చరిత్ర, సాహిత్య చరిత్ర స్వభావం. నేడు వెలువడిన గ్రంథం వెనుక నిన్న, మొన్న రాయబడ్డ గ్రంథాల ప్రభావం ఎంతవరకు ఉంది అనే అంశాలను పరిశీలించాలి. ఆ పరిశీలనకు భూమికగా అనేక గ్రంథాలు ఆధారమవుతాయి. తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణానికి, ఇందులో ఏర్పడ్డ ఖాళీలను పూరించడానికి ఈ కింది గ్రంథాలు ఉపకరిస్తున్నాయి. ఈ గ్రంథాలు మాత్రమే కాకుండా ఇంకా చాలా సాహిత్య గ్రంథాలు ఉన్నాయి. వ్యాసం పరిమితిని దృష్టిలో ఉంచుకుని పరిమితంగా గ్రంథాల పరిచయాన్ని మాత్రమే పేర్కొంటున్నాను.

1. తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర: 'తెలంగాణ సాహిత్యం' శీర్షికతో 'తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర' గ్రంథాన్ని చింతకింది కాశీం 2015లో వ్యాస సంపుటిగా ప్రచురించారు. ఇందులో కథ, నవల, కవిత్యం వంటి ప్రక్రియలకు చెందిన వ్యాసాలు ఉన్నాయి. వీటిలో పాటూ తెలంగాణ సాహిత్యం, సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణం, తెలంగాణ కవులు కాళోజీ, అల్లం రాజయ్య, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, జూకంటి జగన్నాథం వంటివారి సాహిత్యానికి సంబంధించిన వ్యాసాలు ఉన్నాయి. విప్లవ సాహిత్యం, గోలకొండ పత్రికలకు సంబంధించిన ప్రత్యేక వ్యాసాలు పొందుపరచబడి ఉన్నాయి.

2. దుర్బిణి: తెలుగు అకాడమీ స్వర్ణోత్సవాల సందర్భంగా తెలుగు అకాడమీవారు 'స్వర్ణోత్సవ ప్రకాశనం' పేరుతో కొన్ని మోనోగ్రాఫ్ లను, సంప్రదింపు గ్రంథాలను తీసుకువచ్చారు. అందులో భాగంగా 'దుర్బిణి' పేరుతో తెలంగాణ సాహిత్యంలోని ప్రముఖ విషయాలను వివరిస్తూ పరిశోధనాత్మక వ్యాసాలతో కూడిన గ్రంథాన్ని తీసుకువచ్చారు. ఈ గ్రంథాన్ని సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్ 2018లో రచించారు. ఇందులో తెలుగు సాహిత్యంలో మొట్టమొదటి కవయిత్రి కుప్పాబికి అని నిర్ధారించే వ్యాసం, తెలంగాణ నాటక సాహిత్యానికి పితామహుడి వంటి సోమరాజు రామనుజరావు వరకు వివిధ అంశాలకు చెందిన 47 వ్యాసాలు పొందుపరచబడి ఉన్నాయి.

3. తెలంగాణ సాహిత్య వికాసం (ఆధునికత వైపు సొంత అడుగులు 1900-1940): ఈ గ్రంథాన్ని కె. శ్రీనివాస్ రచించారు. దీనిని తెలంగాణ ప్రచురణలు అనే సంస్థ 2015లో ప్రచురించింది. ఈ గ్రంథంలో సాహిత్యం కన్న తెలంగాణ ప్రాంతం రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక, సాంఘిక అంశాలకే ఎక్కువ ప్రాధాన్యం ఇవ్వబడింది. ఈ గ్రంథాన్ని రచయిత ఏడు అధ్యాయాలుగా విభజించారు. తెలంగాణ ప్రాథమికాంశాలు, హైదరాబాద్ రాజ్యం, ఆధునిక తెలంగాణ - తొలి అడుగులు, సమకాలీన బ్రిటిష్ ఆంధ్ర, వికాసోద్యమాలు: సాహిత్యం, ఆత్మాభిమాన ప్రకటన - గోలకొండ కవుల సంచిక, వికాసం నుంచి విజృంభణ భాగాలలో తెలంగాణ చరిత్ర, రాజకీయ, సాహిత్య అంశాలను ఈ గ్రంథంలో చర్చించారు.

4. తెలంగాణ ఆధునిక సాహిత్యచరిత్ర: రవ్వాశ్రీహరి సంపాదకత్వంలో సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, కాశీం, కాసుల ప్రతాపరెడ్డి, యాకూబ్, సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్ వంటి రచయితలతో తెలుగు అకాడమీ 2016లో "తెలంగాణ ఆధునిక సాహిత్య చరిత్ర" అనే వ్యాస సంపుటిని వెలువరించింది. దీనిలో ఏడు వ్యాసాలున్నాయి. తెలంగాణ ఆధునిక కవిత్వం - ప్రారంభం - వికాసం, తెలంగాణ కథ, తెలంగాణ నవల, తెలంగాణ నాటకం, తెలంగాణ పాట, తెలంగాణ సాహిత్య విమర్శ, తెలంగాణ భాష అంశాలపై వ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇప్పటివరకు వచ్చిన తెలుగు సాహిత్య చరిత్రలలో తెలంగాణ ప్రాంత సాహిత్యానికి, కవులకు తగినంత గుర్తింపు, ప్రాధాన్యం లభించలేదు. ఆ అభిప్రాయం నుంచి తెలుగు సాహిత్యాన్ని కొత్తగా చూపించే ప్రయత్నం ఈ గ్రంథం ద్వారా జరిగింది. ముఖ్యంగా తెలంగాణ ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన కవులను, కావ్యాలను ప్రత్యేకంగా వేరుచేసి, వాటి ఔన్నత్యాన్ని ఈ గ్రంథంలో తెలియజేసారు.

5. ఆలోకనం: 'మూసీ' సాహిత్య సాంస్కృతిక చారిత్రక మాస పత్రికవారు 'ఆలోకనం' పేరుతో ఒక గ్రంథాన్ని ముద్రించారు. ఈ గ్రంథం సాగి కమలాకర శర్మ సంపాదకత్వంలో 2017లో వెలువడింది. 'ఆలోకనం' గ్రంథాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం 2017లో నిర్వహించిన ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా వెలువరించారు. ఈ గ్రంథంలో తెలంగాణ 31 జిల్లాల సాహిత్యం, చరిత్ర మరియు సంస్కృతికి సంబంధించిన విషయాలు వివరించబడ్డాయి. వెలుగులోకి రాని తెలంగాణ సాహిత్య విషయాలు ఈ గ్రంథంలో చర్చించబడ్డాయి.

6. సమగ్ర తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర: ఎస్. వి రామారావు తెలుగు సాహిత్యాన్ని, కాలక్రమ పద్ధతిలో, శతాబ్దాల వారీగా, ప్రాంతీయ విభాగంగా విడదీస్తూ 'సమగ్ర తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర' అనే గ్రంథాన్ని రచించారు. ఇది 2017లో ముద్రింపబడింది. ఇందులో 'ప్రాంతీయ విభాగం' పేరుతో తెలంగాణ సాహిత్యాన్ని, తెలుగు సాహిత్యాన్ని వేరు వేరుగా రాశారు. సాహిత్య చరిత్ర

రచనలో ఇది నూతన విధానం అని చెప్పవచ్చు. ప్రాచీన కాలం నుండి ఆధునిక కాలం వరకు తెలంగాణ, తెలుగు సాహిత్య అంశాలను పేర్కొన్నారు. అంతే కాకుండా కవయిత్రుల, కవుల సూచికలను ప్రత్యేకంగా పొందుపరిచారు.

7.సాహిత్య తెలంగాణ:సాహిత్య తెలంగాణ శీర్షికతో ద్వ్యదశి నాగేశ్వర శాస్త్రి 2020లో ఒక గ్రంథాన్ని వెలువరించారు. ఇందులో తెలంగాణ సాహిత్యానికి చెందిన 37 వ్యాసాలు పొందుపరచబడి ఉన్నాయి.

8.తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ: తెలంగాణ సాహిత్యాన్ని వెలుగులోకి తీసుకురావడంలో తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ గణనీయమైన కృషిని అందిస్తోంది. తెలుగు సాహిత్యంలోని అన్ని ప్రక్రియలను నూతనంగా ముద్రణలోకి తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తోంది. అదే బాటలో మరుగునపడిపోయిన తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్రను పునర్నిర్మాణం చేసే ప్రయత్నాన్ని ప్రారంభించింది. అందులో భాగంగా 'తెలంగాణ తేజో మూర్తులు'(2017), 'శాతవాహనుల నుండి కాకతీయుల వరకు తెలంగాణ'(2017) చరిత్ర, సంస్కృతి, భాష, సాహిత్యం, 'కాకతీయుల నుండి అసఫ్ జాహీల వరకు తెలంగాణ'(2018) చరిత్ర, సంస్కృతి, భాష, సాహిత్యం అనే పేర్లతో జి. అరుణకుమారి, మల్లెగోడ గంగాప్రసాద్ సంపాదకత్వంలో సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలను వెలువరించారు. తెలంగాణలో ఉన్న 33 జిల్లాల సాహిత్య చరిత్రను ప్రత్యేకంగా ముద్రించే క్రమంలో అన్ని జిల్లాల సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలను సాహిత్య అకాడమీ వారు వెలువరించారు. 2022లో 'తెలంగాణ సమగ్ర సాహిత్య చరిత్ర' పేరుతో జూలూరి గౌరిశంకర్ సంపాదకత్వంలో ఒక గ్రంథం వెలువడింది. ఈ గ్రంథంలో 'ప్రాచీన సాహిత్యం' శీర్షికతో 19 వ్యాసాలు, 'ఆధునిక సాహిత్యం' శీర్షికతో 30 వ్యాసాలు ఉన్నాయి.

9.తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తు: తెలంగాణ సాహిత్యానికి, సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణానికి విశేషమైన కృషిని అందిస్తున్న సంస్థ తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తు. ఈ సంస్థ 'తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర'(2015) గ్రంథాన్ని ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి సంపాదకత్వంలో వెలువరించింది. 'తెలంగాణలో తెలుగు సాహిత్య వికాసం'(2013) వంటి సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలను ముద్రించింది. తెలంగాణ సాహిత్యానికి చెందిన అనేక గ్రంథాలను ఈ సంస్థ ప్రచురించి వెలుగులోకి తెచ్చింది. సారస్వత పరిషత్తు తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 20 జిల్లాల సాహిత్య చరిత్రలను వెలుగులోకి తెచ్చింది. ప్రస్తుతం మిగిలిన జిల్లాల సాహిత్య చరిత్రలను ముద్రించే పనిలో నిమగ్నమై ఉంది.

10.నీల్ కమల్ ప్రచురణ సంస్థ: నీల్ కమల్ ప్రచురణ సంస్థవారు 'తెలంగాణ వైతాళికులు', 'అక్షర మూర్తులు' అనే సంకలనాలలో తెలంగాణ రచయితల పరిచయ వ్యాసాలను ముద్రించారు. అదే విధంగా 'తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర' పేరుతో సంప్రదాయ సాహిత్యం, ఆధునిక సాహిత్యం, వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలు అను మూడు వ్యాస సంపుటాలను ప్రచురించారు.

ముగింపు:ఈ సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలు మాత్రమే కాకుండా అనేక వ్యాసాలు, సంస్థాన సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలు వెలువడ్డాయి. 1985లో వెలువడిన 'చరిత్రకెక్కని చరితార్థులు' గ్రంథంలో 22 మంది తెలుగు కవులను, 12 మంది సంస్కృత కవులను పరిచయం చేశారు. 1992లో వెలువడిన 'తెలుగు సాహిత్యోద్ధారకులు' అనే గ్రంథంలో ఆరుగురు పరిశోధకుల సమగ్ర చరిత్రను

అందించారు. 19వ శతాబ్ద కాలాన్ని 'నవోదయము'గా భావిస్తూ బెల్లంకొండ చంద్రమౌళిశాస్త్రి 1962లో లఘు గ్రంథాన్ని ప్రచురించారు.

మల్యాల దేవీప్రసాద్ 1969లో 'మెదకు మండల సాహిత్య చరిత్ర'ను ముద్రించారు. కోవెల సంపత్కుమారాచార్య 1970లో 'మన పండితులు-కవులు-రచయితలు' అనే పేరుతో వరంగల్ ప్రాంతానికి చెందిన 25 మంది కవుల సమగ్ర చరిత్రను వెలుగులోకి తెచ్చారు. కేశవ పంతుల నరసింహశాస్త్రి 1975లో రచించిన 'సంస్థానాలు - సాహిత్య పోషణ' అనే గ్రంథంలో సంస్థానాల సాహిత్యసేవను వివరించారు. రంగాచార్య 1994లో ప్రకటించిన 'నల్లగొండ జిల్లా కవులు-పండితులు' అనే గ్రంథంలో ప్రాచీన, ఆధునిక యుగాలకు చెందిన 374 మంది నల్లగొండ జిల్లా రచయితల వివరాలను పొందుపరిచారు. వరంగల్ జిల్లా రచయితల వాఙ్మయ జీవిత సూచికను టి. శ్రీరంగస్వామి రూపొందించారు. ఎస్.వి. రామారావు 2010లో వెలువరించిన 'పాలమూరు సాహితీ వైభవము' అనే గ్రంథం ప్రాచీన కవుల చరిత్రను వివరిస్తుంది. 2012లో 'పాలమూరు ఆధునిక యుగకవుల చరిత్ర'ను వెలువరించారు. బి.ఎన్ శాస్త్రి రచించిన మహబూబ్ నగర్, నల్గొండ, ఆదిలాబాద్ జిల్లాల సాహిత్య చరిత్ర గ్రంథాలు 2017లో ముద్రించబడి మూసీ సాహిత్య సాంస్కృతిక చారిత్రక మాస పత్రిక ద్వారా వెలుగులోకి వచ్చాయి.

ఆధార గ్రంథాలు

అరుణ కుమారి, జి., గంగాప్రసాద్, మల్లెగోడ (సం). 2016. ప్రాచీన తెలుగు సాహిత్యం పరిణామ వికాసం. హైదరాబాద్: సెంటర్ ఫర్ క్లాసికల్ లాంగ్వేజెస్ - తెలుగు, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్.

కాశీం. 2015. తెలంగాణ సాహిత్యం. హైదరాబాద్: సూర్య గ్రాఫిక్స్.

తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి. 2022. తెలంగాణ సమగ్ర సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: సాయి తిరుమల ప్రింటర్స్.

నారాయణరెడ్డి, సుంకిరెడ్డి. 2022 (రెండవ ముద్రణ). 'ముంగిలి' తెలంగాణ ప్రాచీన సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: తెలుగు అకాడమి.

ప్రతాపరెడ్డి, సురవరం. 2021. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర. విజయవాడ: పల్లవి పబ్లికేషన్స్.

రాఘవరెడ్డి, గార్లపాటి. 1936. రాఘవరెడ్డి రచనలు. వరంగల్: విజయ ప్రెస్.

రామరాజు, బి. 1985. చరిత్రకెక్కని చరితార్థులు(విస్మృత కవులు - కృతులు). హైదరాబాద్: పుష్పా ప్రింటర్స్.

రామారావు, ఎస్.వి. 2017. సమగ్ర తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: ఎస్. స్వయం ప్రభ పబ్లిషర్స్.

రామారావు, ఎస్.వి. 2018. 20 వ శతాబ్ది తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: ఎస్. స్వయం ప్రభ పబ్లిషర్స్.

శ్రీనివాస్, సంగిశెట్టి. 2018. దుర్బిణి. హైదరాబాద్: తెలుగు అకాడమి.

సత్యనారాయణ రెడ్డి, ఎ. (ప్ర. సంపా.). 2018. మన తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: తెలుగు అకాడమి.

Blue Science Publications

Impact Factor:5.446(SJIF)

United International Journal of Multidisciplinary Research (UIJMR)

An International Peer-Reviewed and Refereed Multidisciplinary Journal

ISSN: 3048-6726 www.ujmr.in ujmreditor@gmail.com Vol-2,Issue-1(Jan-Mar),2025

సిధారెడ్డి, నందిని. 2018. కాకతీయుల నుండి అసఫ్ జాహిల వరకు తెలంగాణ (చరిత్ర, సంస్కృతి, భాష, సాహిత్యం). హైదరాబాద్: తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి.

సుజాతారెడ్డి, ముదిగంటి. 2015. తెలంగాణ తెలుగు సాహిత్య చరిత్ర. హైదరాబాద్: సాయి లిఖిత ప్రింటర్స్.

కమలాకర శర్మ, సాగి. 2017. ఆలోకనం. హైదరాబాద్: సాయి ప్రాసెస్.